

# UČENJE

# Učenje

- **Učenje** – mijenjanje individue koje je posledica iskustva, a ne sazrijevanja ili razvoja individue.
- **Učenje** – relativno trajna promjena ponašanja koja je rezultat prethodnog iskustva i aktivnosti organizma.
- Opažaji, kao i socijalizacija su proizvod učenja.
- Sticanje novih osobina djece može biti posledica učenja ili sazrijevanja.
- MekGro – Aktivnosti koje su neophodne za normalan razvoj individue pretežno zavise od sazrijevanja(hodanje, hvatanje..), dok one koje nisu neophodne za normalan razvoj individue pretežno su uslovljene učenjem (skakanje, plivanje, klizanje...)
- *Uzdužno socijalno učenje*
- *Poprečno socijalno učenje*

# Oblici učenja

- **Oblici učenja:**

*Prelazni oblici učenja:*

- utiskivanje
- rano učenje (emocionalno i socijalno vezivanje ljudskih beba za one koji ih podižu)
- habituacija
- senzitivizacija

**Osnovni oblici učenja:**

- *Klasično uslovljavanje*
- *Instrumentalno uslovljavanje*
- *Učenje putem uviđanja*
- **Prema sadržaju:** motorno i verbalno učenje

Donald Heb - **Rano učenje i učenje odraslih**

**Mentalna kondicija** – navike i disciplina intelektualnog rada

## Sadržina sponosti za učenje

- **Sadržina sponosti za učenje:** inteligencija, opšta motivisanost i zainteresovanost za učenje; pozitivan stav prema učenju i radu uopšte, efikasne tehnike intelektualnog rada (njegovanje tendencije da se gradivo dobro analizira i dobro shvati a ne samo memoriše, smisao za nalaženje i izvlačenja glavnih ideja teksta i izvođenje samostalnih zaključaka, uočavanje i postavljanje problema i pitanja, vježbanje i kritičko čitanje sadržaja i kritički odnos prema činjenicama, vježbanje u efikasnim tehnikama koncentracije pažnje, kao i u efikasnim tehnikama pamćenja, mišljenja i rješavanja problema, njegovanje navika za praktičnu primjenu stečenog znanja itd.).
- *U razvoju čovjekovih psihičkih funkcija zakon upotrebe i neupotrebe igra značajnu ulogu.*

# Rano iskustvo i porodična vaspitna praksa

- *Dimenzije porodične atmosfere i porodične vaspitne prakse*
  - a) Porodična atmosfera u kojoj preovlađuju topli emocionalni odnosi i odnosi prihvatanja i razumijevanja – nasuprot porodičnoj atmosferi gdje dominiraju hladni emocionalni odnosi i atmosfera neprihvatanja i nerazumijevanja;
  - b) Restriktivna porodična atmosfera nasuprot permisivnosti .

*Uspjeh uspijeva na uspjesima.*

- Osjećaj djeteta da je odbačeno – nesigurnost i samopotcjenjivanje, negativizam;
- Pretjerano oštra disciplina – potreba za pokoravanjem, rigidno mišljenje;
- Materinska prezaštićenost- egocentrizam, sebičnost ili pokornost, samopotcjenjivanje;
- Pretjerano strogi moralni standardi – rigidna ličnost, osjećanje krivice.

# Učenje uslovljavanjem

Ivan Pavlov – naučno je dokazao vezu psihičkog i somatskog

Vladimir Behterov – formiranje tzv. odbrambenih refleksa

Votson - *Emocionalno uslovljavanje*

*Ajzenk - Liječenje* uslovnim refleksom (simpatikus- sistem koji oživljava organizam i tjera ga na akciju; parasimpatikus – sistem koji želi da organizam zadrži u stanju mirovanja i ravnoteže.

# Učenje putem pokušaja i pogrešaka

**(Instrumentalno ili operativno ponašanje) - E. L. Torndajk**

- Usmjerenost ka cilju (svrsishodno i namjerno)-motivisano
- Aktivnost organizma radi zadovoljenja neke potrebe
- Učenje na bazi zakona efekta ili zakona posljedica – osnovni princip instrumentalnog učenja.
- Skinnerova tehnika operantnog učenja – teorijska osnova programirane nastave
- Značajno ne samo za motorne vještine, već i za složenije osobine ličnosti, pa i za formiranje intelektualnih svojstava ličnosti (kognitivnih procesa i uspješnih tehnika učenja i rješavanja problema).
- Učenje govora i jezika, bihevioralna terapija, programirani udžbenici...
- Primarna i sekundarna motivacija

# Učenje uviđanjem

- V. Keler – Osnovu ovog učenja čini uviđanje odnosa u datoj situaciji, njihovo shvatanje i razumijevanje.
- Naglost u rješavanju problema, više se ne ponavljaju greške, rješenje se koristi u svim sličnim situacijama, kod ljudi korišćenje apstraktnog mišljenja, govora i jezika.
- Gipki duh, “otvorena “svijest, fleksibilnost u mišljenju.



# Verbalno i motorno učenje

- **Verbalno učenje** – svako učenje pomoću verbalnih simbola, odnosno pomoću govora.
- **Motorno učenje** – sticanje motornih vještina i navika -
- **Faze učenja:** početno napredovanje, usporeno napredovanje i ponovno napredovanje
- **Plato u učenju** – usled prelaska sa nižeg na viši nivo uvježbanosti, ali i usled smanjenog interesovanja, dosade, umora, slabljenja motivacije itd.
- Mogu da utiču i loši fizički uslovi, neraspoloženje i opšte organsko stanje onoga ko uči.

# Stvaralačko mišljenje

- **Geštalt teorije učenja** - Kofka, Keler, Verthajmer

oblast stvaralačkog mišljenja metodom problemskih zadataka

Verthajmer – *“Produktivno mišljenje”*

Razumijevanje nekog problema je u stvari sagledavanje problemske situacije kao dijela neke šire situacije, u sklopu neke veće, jasnije cjeline.

*Faze stvaralačkog mišljenja:*

- 1) Faza percepcije ili upoznavanja sa problemom;
- 2) Faza inkubacije ili prividnog mirovanja
- 3) Faza iluminacije
- 4) Faza verifikacije

*Funkcionalna fiksiranost i fiksacija na metod* su prepreke stvaralačkom rješavanju problema.

*Mehanizacija u toku rješavanja problema* utiče na pojavu negativnog transfera

- Kvaščev – Razvijanje opšte metode rješavanja problema određene klase oslobađa ispitanike od fiksiranosti na jedan metod rješavanja zadataka.
- *Kognitivni stil ličnosti* – način opažanja, pamćenja, mišljenja, učenja i rješavanja problema od strane neke osobe.
- Aktivni i istraživački načini učenja i sticanja znanja kao što su: *traganje i otkrivanje, učenje principa i formiranje pojmova, kao i drugi heuristički postupci* mogu da prerastu u stil učenja i rješavanja problema.
- Dolazi do generalizovanih efekata transfera ako se nastavni proces organizuje kao serija manjih istraživanja čiju sadržinu čine psihološki procesi: *deduktivno rezonovanje, induktivno zaključivanje, postavljanje i dokazivanje hipoteza, upoređivanje, apstrahovanje itd.*

- Majer – *Sugestije i instrukcije opštijeg tipa korisne su u stvaralačkom rješavanju problema i izvođenju generalizacija koje su široko primjenljive.*
- Sposobnosti za učenje su u najužoj vezi sa cjelokupnim sklopom osobina i ličnosti, tj. na te procese utiču, ne samo trenutna instrukcija i složenost problema, već i drugi faktori kao što su: prethodno iskustvo, motivacija, osobine ličnosti u užem smislu te riječi i radne navike.
- Učenje otkrića i drugi heuristički postupci, kao najviši oblici stvaralačkog učenja u nastavi, predstavljaju pogodan metod učenja za razvoj intuitivnog mišljenja i *intuitivnog sazajnog stila.*
- Da bi se otklonio strah od neuspjeha učenike treba osposobljavati za : strategiju rješavanja problema, strategiju učenja putem otkrića, strategiju otkrivanja pojmova i učenja principa itd.

- Moguće je uticati na efikasnost kognitivnog stila ako se proces učenja organizuje kao stvaralački akt čiju sadržinu čine:
  - transformacija znanja (otkrivanje novih značenja sadržaja, satavljanje i rješavanje zadataka na originalan način);
  - nova interpretacija datih činjenica i proizvođenje novih informacija (selekcija i organizacija bitnih činjenica i ideja i njihovo odvajanje od nebitnih);
  - proizvođenje novih ideja na osnovu kritičkog čitanja teksta i kritičke analize prezentovanih činjenica;
  - Pronalaženje udaljenih i originalnih rješenja zadataka na osnovu kreativne generalizacije.

Razvijen *istraživački saznajni stil* prati visok nivo razvijenosti motiva radoznalosti, kao i motiva postignuća, motiva nivoa aspiracije itd., što dovodi do istinske samoaktualizacije ličnosti učenika.